

opinions דעות

שלחו להדפסה

בהאיטי הוכחנו מהי דיפלומטיה חדשה

הדיפלומטיה הקונבנציונלית מיצתה את עצמה: תם עידן ההשפעה באמצעות שיחות בין נציגים רשמיים. צינורות ההשקיה, הקונצרטים ופעולות החילוץ הם השחקנים החדשים
משה אלעד

מספרים על ישראל שהגיע למחוז נדח בסין כדי לנסות להקים עסק עם תושבים מקומיים. "אני מישראל" הכריז, אך הדבר לא הותר עליהם שום רושם. "ירושלים", "ג'ואיש", ניסה הישראלי שוב ושוב, אך הם נותרו פעורי עיניים ומתקשים לזהות. לפתע מישהו מהמקומיים שאל: "Water" (מים)? הישראלי התנצל שאין עליו בקבוק מים זמין. "לא", הסביר הסיני בעזרת מתורגמן, "אני מתכוון לשיטות ההשקיה שישאל פיתחה בסין... זה אתם, נכון?"

לפני כשנתיים השלים משרד החוץ בשיתוף עם **מוסד שמואל נאמן** בטכניון פרויקט מדעי מושקע, שסקר לראשונה באמצעות מומחי תקשורת את מצב הדיפלומטיה הציבורית של ישראל. "מסמך נאמן", שסיכם את העבודה שחלקה התבצעה בחו"ל, המליץ בצורה חד משמעית לאמץ את הדיפלומטיה הציבורית שיש לישראל להציע, ככלי אולטימטיבי לעיתים אפילו במקום מה שמציעה הדיפלומטיה הקונבנציונלית.

אין כשבעיים האחרונים בתולדות מדינתנו כדי להמחיש עד כמה נכונה היתה ההמלצה. ראשית, משרד ישראל-טורקיה: הטיפול של משרד החוץ בשגריר טורקיה בישראל, שאיים לדרדר אותנו לשפל מדיני חסר תקדים, הוא בדיוק הדוגמה לסוג הישן והרע של דיפלומטיה. רבים בארץ שראו את התמונות הקשות של השפלת השגריר הטורקי התקוממו בעיקר בגין דבר אחד: זו לא מדינת ישראל שהם חלק ממנה. רבים שאלו, האם כך אנו רוצים שישראל תשתקף בחו"ל.

זה הרי לא מקרה של הגנה עצמית מול קסאמים שהכיסו התקשורת השלילי של פגיעה באזרחים הוא בבחינת הרע במיעוטו. זו הרי לא תגובה להתקפות חיזבאללה, בבחינת תמונות של הפצצות של "אין ברירה". מה שאירע לשגריר הטורקי היה בבחינת ציון נכשל גדול להסברה הישראלית, רעה חולה שרק דיפלומטיה קונבנציונלית גרועה מסוגלת לייצר.

מנגד, תמונות בית החולים הישראלי בהאיטי והפלאים שחוללו שם אנשי המשלחת הישראלית בחילוץ ובטיפול רפואי. זוהי דיפלומטיה ציבורית בשיאה. אלף דיפלומטים שינהלו מליון שיחות עם "מקבליהם" לא ישוו ללידת פג יתום וחסר בית בתנאי מצוקה ואי ודאות כשהוא מיוולד בידי חיילת ישראלית.

בדנמרק, מדינה בת חמישה מליון תושבים, ישנם 50 אלף תושבים, רובם נוצרים, שהתנדבו לעבוד בקיבוצים ישראליים. "הקיבוץ והקיבוצניקים הם עברונו הישראליות במיטבה", סיפרו רבים מהם. "אם תשלחו לסקנדינביה את להקת המחול או המוסיקה של הקיבוצים, הכרטיסים ימכרו רפואי. זה עשוי לנטרל את היחס השלילי המובנה שיש לרבים כאן בעקבות פעילותכם הצבאית בשטחים".

מי שבחן אי פעם את נושא ההסברה הישראלית, יודע שבחו"ל משתוקקים לדבר גם על "ישראל שמעבר לסכסוך" - על "קו הייצור" הישראלי של מקבלי פרס נובל ועל הפירות והירקות שמצליחים חקלאים ישראלים לגדל בערבה שתנבותם ויבוליהם מעניינים בערך שליש מהעולם. יש מקומות בעולם, לרבות מדינות ערביות, שכל מה שמעניין את תושביהם זה כיצד ניתן להגיע לישראל כדי לקבל טיפול רפואי מתקדם ולשפר את איכות חייהם. יש שמבקשים להגיע רק כדי להתרשם מההמצאות האחרונות בתחום האגרו-טק, הביו-טק או הננו-טק.

התשבחות והמחמאות שזרמו מפי מנהיגים, מגורמי תקשורת וממוסדות, לרבות אנשי האו"ם, אותו האו"ם של גולדסטון, על יכולתיה המדהימות של ישראל, לא מפתיעות כלל. הן מפתיעות רק בשל התדירות הנמוכה שהן מושמעות בתקשורת הבינלאומית, שכן רק יד אדם היא שמונעת שאותנו מלשפר את תדמיתנו הלא חיובית. אין חובה לעשות זאת רק בעת אסון – ניתן לעשות זאת גם בעת שגרה.

ממשלת ישראל, ולא דווקא משרד החוץ, היא שחייבת להחליף דיסקט. אמר פעם נשיא המדינה פרס שכאשר המדיניות איננה נכונה, שום הסברה לא תועיל. העולם משתנה ועימו צריכה להשתנות גם הדיפלומטיה. זו הקונבנציונלית מיצתה את עצמה וזו הציבורית, ככל שמדובר בנו, עדיין לא התחלנו לשווקה.

המסבירים הטובים ביותר הם רופאים שפיתחו גף מלאכותי, או אנשי קלינטק היוצרים חשמל משפכים. תם עידן ההשפעה באמצעות "שיחות דיפלומטיות", אלה טובות להסביר פאשלות או לשתיית קפה בחברות. ההשפעה הטובה ביותר היא באמצעות צינורות ההשקיה, קונצרט וחילוץ אנשים במצוקה.

אל"מ (מיל.) משה אלעד הוא חוקר במוסד שמואל נאמן למחקרים מתקדמים במדע וטכנולוגיה בטכניון ומרצה ללימודי ביטחון לאומי במכללה האקדמית גליל מערבי

משלחת ישראל בשטח
צילום: דובר צה"ל

לחצו כאן להגדיל
הטקסט